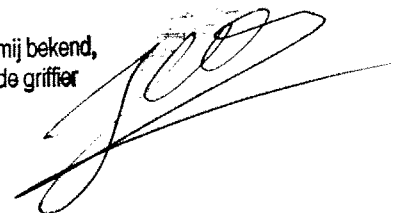

Nota vrijwilligerswerk Rijssen-Holten 2011-2014

behoort bij besluit
van de raad van RIJSSEN-HOLTEN
d.d. 31-3-2011 nr 4

mij bekend,
de griffier

Voorwoord

Voor u ligt de Nota vrijwilligersbeleid gemeente Rijssen-Holten 2011-2014. Deze nota maakt deel uit van het beleidsplan Wmo 2011-2014. Het beleidsplan Wmo, en daarmee ook deze nota, staat in het teken van samenleven en meedoen. Als gemeente willen we, samen met inwoners en organisaties voorwaarden scheppen voor een sociaal krachtige samenleving. Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties hebben hierin een belangrijke positie.

Het doen van vrijwilligerswerk is een krachtbron voor het individu en een goede manier om mee te doen in de samenleving. Vrijwilligers zijn ook belangrijk voor een gezonde en betrokken samenleving. Rijssen-Holten koestert het vrijwilligerswerk. Bij vrijwilligerswerk gaat het om het vragen van hulp en het aanbieden van hulp. Dat kan ook samengaan. Als je hulp ontvangt, kun je op een ander terrein ook weer hulp bieden. Vrijwilligerswerk is daarmee niet alleen bepalend voor de omvang en kwaliteit van het lokale voorzieningenaanbod, maar het biedt de individuele burger ook de mogelijkheid tot zelfontplooiing en integratie. Vanuit beide perspectieven streeft de gemeente Rijssen-Holten naar op zijn minst handhaving van de inzet van vrijwilligers. Daar waar mogelijk zal ingezet worden op een toename van het aantal vrijwilligers c.q. toename van het vrijwilligerswerk. Het aanbod van vrijwilligers staat echter door een veranderende levensstijl onder druk. Waar voorheen vrijwilligerswerk structureel en voor langere tijd was (bijvoorbeeld een vast moment in de week) bestaat vrijwilligerswerk vandaag de dag steeds meer uit concrete projecten met een kortere looptijd. Door deze ontwikkeling is het lastiger vraag en aanbod op het gebied van vrijwilligerswerk bij elkaar te brengen. Tegelijkertijd is er een trend dat vrijwilligerswerk minder geïnstitutionaliseerd, maar meer individueel (één op één) uitgevoerd wordt. Dit speelt vooral op het terrein van zorg, ondersteuning en integratie. Dit betekent in de praktijk een extra inzet op zowel inventarisatie als matching van de bestaande vraag naar vrijwilligers en het beschikbare aanbod. De focus ligt de komende jaren dan ook op het verder vormgeven en effectiever inzetten van het ServicePunt Vrijwilligerswerk Rijssen-Holten (makelaarsfunctie) waarmee de continu veranderende vraag en aanbod adequaat bij elkaar gebracht worden. Daarbij zal er aandacht worden besteed aan de versterking van de samenwerking tussen vrijwilligersorganisaties en professionele organisaties. Professionele organisaties (met name in de non-profit sector, zoals de zorg) zijn immers steeds meer afhankelijk van de inzet van vrijwilligers. Daarnaast willen we de komende jaren de samenwerking met de kerken intensiveren. Binnen de kerken wordt er veel vrijwilligerswerk verricht. Het is van belang om dit af te stemmen op het overige aanbod aan vrijwilligerswerk en de lokale vraag naar vrijwilligerswerk. Kortom: we gaan de komende jaren een beroep doen op inwoners om zich voor elkaar en de samenleving in te zetten. We sturen daarbij aan op het vasthouden van het gewoontekarakter van vrijwillige inzet.

Het ServicePunt Vrijwilligerswerk Rijssen-Holten (SPV) is toegerust als ondersteuningsorganisatie voor het gehele vrijwilligerswerk, inclusief de maatschappelijke stages. In zowel de kern Holten als in de kern Rijssen heeft het SPV een locatie/werkplek. Het SPV is de lokale spil in de ondersteuning van vrijwilligers en –organisaties. Er wordt met name ingestoken worden op ondersteuning van vrijwilligersorganisaties in relatie met werven en behouden van vrijwilligers. Daarmee wordt een langduriger en stabielere resultaat beoogd. Organisaties moeten er zelf voor zorgen dat ze aantrekkelijk zijn en blijven voor vrijwilligers. De basis daarvoor moeten ze in hun eigen vrijwilligersbeleid leggen. Daarbij kan het SPV de nodige ondersteuning geven.

Een recente ontwikkeling is de komst van de maatschappelijke stages. Met ingang van het schooljaar 2011-2012 vormt de maatschappelijke stage (MaS) een verplicht onderdeel voor leerlingen in het voortgezet onderwijs. Elke leerling moet gedurende zijn/haar schoolloopbaan een minimaal verplicht aantal uren maatschappelijke stage realiseren. De invoering van maatschappelijke stages biedt kansen. Jongeren worden vroegtijdig bekend gemaakt met de meerwaarde van het doen van vrijwilligerswerk, waardoor zij gestimuleerd worden om ook na de middelbare school vrijwilligerswerk te verrichten.

Hans ter Keurst,
Wethouder vrijwilligersbeleid

Samenvatting

De gemeente Rijssen-Holten ziet de vrijwilligers als een onbetaalbaar kapitaal. Als er geen vrijwilligers zouden zijn dan zou de samenleving ongekend verarmen.

In deze nota wordt de eerste invulling van het vrijwilligersbeleid vastgelegd.

Er is onlangs besloten om al het zorggerelateerde vrijwilligerswerk in een aparte nota te beschrijven.

Sinds de invoering van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) in 2007 is er de wettelijke taak voor gemeenten om de ondersteuning van vrijwilligers vorm te geven. Maar ook vóór 2007 was er al het nodige gerealiseerd rondom vrijwilligersbeleid. Dat bestaande beleid, aangevuld met nieuwe zaken, is vervat in deze nota. Vanuit de WMO hebben de kernbegrippen sociale samenhang, zelfredzaamheid, wederkerigheid en participatie ook duidelijk betrekking op vrijwilligerswerk.

Via deze nota willen we een start maken om de lokale ondersteuningsstructuur effectief in te richten, aan te sturen en lokale inspanningsverplichtingen te formuleren. Dit heeft onder andere geresulteerd in een nauwe afstemming en samenwerking met het Servicepunt Vrijwilligerswerk Rijssen-Holten (SPV).

De doelstellingen en speerpunten voor de toekomst binnen Rijssen-Holten zijn geformuleerd op basis van gesprekken met partijen uit het veld, de vrijwilligersavond op 29 oktober 2009 en de resultaten van de gesprekken in het kader van het project 'Goed voor elkaar'.

Doelstellingen voor de komende periode zijn:

- Lokale ondersteuning vrijwilligersorganisaties via Servicepunt Vrijwilligerswerk
- Waardering vrijwilligerswerk
- Faciliteren van het vrijwilligerswerk
- Communicatie met het veld
- Promotie van het vrijwilligerswerk
- Specifieke aandacht voor nieuwe doelgroepen
- Herijken van het bestaande subsidiebeleid
- Actieve werving van vrijwilligers onder uitkeringsgerechtigden

In hoofdstuk 6 worden de speerpunten genoemd die horen bij deze doelstellingen.

Inhoudsopgave

VOORWOORD	1
SAMENVATTING	2
INHOUDSOPGAVE	3
1. INLEIDING	4
2. MISSIE, VISIE EN ROLLEN	5
2.1 ONZE AMBITIE	5
2.2 DE ROLLEN	5
3. ACHTERGRONDEN EN DEFINITIES	7
3.1 BEGRIPSBEPALING	7
3.2 FUNCTIES VAN VRIJWILLIGERSWERK	8
3.3 BASISFUNCTIES VRIJWILLIGERSWERK	8
3.4 ONTWIKKELINGEN IN HET VRIJWILLIGERSWERK	9
3.5 TOEKOMSTVERWACHTING VRIJWILLIGERSWERK	10
3.6 CONCLUSIES	10
4. BELEIDSKADER	11
4.1 INLEIDING	11
4.2 LANDELIJK BELEID	11
4.3 PROVINCIAAL BELEID	11
4.4 LOKAAL BELEID	11
4.5 CONCLUSIE	12
5. VRIJWILLIGERSWERK IN RIJSSEN-HOLTEN	13
5.1 INLEIDING	13
5.2 VRIJWILLIGERS IN RIJSSEN-HOLTEN	13
5.3 HUIDIGE SITUATIE IN RIJSSEN-HOLTEN	13
5.4 AANDACHTSPUNTEN	17
6. VRIJWILLIGERSWERKBELEID RIJSSEN-HOLTEN	18
6.1 INLEIDING	18
6.2 DOELSTELLINGEN	18
6.3 UITVOERING	22
BIJLAGE, PLANNING EN FINANCIËN	23

1. Inleiding

Ruim vijfduizend vrijwilligers is de gemeente Rijssen-Holten rijk, dit is een onbetaalbaar kapitaal. De gemeente Rijssen-Holten zonder deze vrijwilligers, is lastig voor te stellen. De vijfduizend Rijssen-Holtenaren zorgen er onder andere voor dat de sportclubs betaalbaar blijven, inwoners niet vereenzamen, musea kunnen blijven bestaan, speeltuinen een leuke en veilige speelplek zijn voor kinderen en zeker ook niet onbelangrijk: de kosten voor de zorg worden aanzienlijk beperkt. Dr. Luca Meijs, hoogleraar Vrijwilligerswerk, schetst het volgende beeld van een Nederland zonder vrijwilligers: *“ Nederland zal er ook veel armer op worden, onvergelijkbaar veel armer dan door de kredietcrisis, zegt hij. Want, vrijwilligerswerk levert de samenleving niet alleen goedkopere diensten op, maar ook gelukkigere mensen. Veel problemen zouden voor het eerst zichtbaar worden, mensen zouden minder vertrouwen in elkaar hebben en ook stoppen met donaties voor goede doelen. Veel mensen raken een stuk lol in hun leven kwijt”*¹

Het richtinggevend kader voor vrijwilligerswerk is door (voormalig) staatssecretaris, Jet Bussemaker, geformuleerd in de vorm van een vijftal basisfuncties. Deze basisfuncties (vertalen, verbinden, versterken, verbreiden en verankeren) houdt de gemeente Rijssen-Holten als houvast om het lokale vrijwilligersbeleid effectief in te richten, aan te sturen en lokale inspanningsverplichtingen te formuleren.

Geschiedenis

Met de komst van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning in 2007 is voor het eerst de wettelijke verplichting gekomen vrijwilligersbeleid formeel vast te leggen. Echter, de historie binnen deze gemeente rondom vrijwilligersbeleid gaat (gelukkig) al veel langer terug. In de jaren '80 van de vorige eeuw heeft de gemeente de VrijwilligersVacatureBank (VVB) al in het leven geroepen. Daarnaast werden er diverse vrijwilligersprojecten en projecten voorwerklozen opgezet. De coördinator van de VVB had tot taak de bemiddeling tussen vraag en aanbod van vrijwilligers te realiseren én de aansturing van de diverse vrijwilligers- en werklozenprojecten. Daarnaast zijn enkele subsidieregelingen ontworpen ter ondersteuning van vrijwilligerswerk, waaronder de subsidieregeling deskundigheidsbevordering vrijwilligers.

Totstandkoming van de nota

Het formuleren van nieuwe uitgangspunten voor dit vrijwilligersbeleid is geen solo-operatie van de gemeente geweest. De nota is tot stand gekomen in een interactief beleidstraject in samenwerking met svwo/Arcon. Er zijn verschillende consultatierondes met het veld gehouden en er is voor de vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties een inspraakavond gehouden. De resultaten zijn verwerkt in deze beleidsnota.

Inspraak op deze nota is mogelijk.

Via deze weg dank aan iedereen die zijn of haar input heeft geleverd voor deze nota.

Hoofdstukindeling

De nota kent een traditionele opbouw: eerst worden de missie, visie en rollen beschreven, waarna de achtergronden en rollen worden weergegeven. Vervolgens wordt het beleidskader beschreven: invulling van de bestuurstaken. Daarna wordt het huidige vrijwilligerswerk in Rijssen-Holten geschetst en doet de nota verslag van de opbrengsten van de consultatierondes. Afgesloten wordt met voorstellen voor de richting van toekomstig beleid.

¹ Volkskrant 14 maart '09, Lidy Nicolassen, Niks voor niks

2. Missie, visie en rollen

2.1 Onze visie en missie

Visie:

Burgers van onze gemeente moeten zich prettig voelen in de samenleving, waardoor ze ook verantwoordelijkheden kunnen en willen nemen om daaraan een bijdrage te leveren. Het doen van vrijwilligerswerk is daarbij een belangrijk item. Vrijwilligerswerk is onmisbaar voor de samenleving. Dat wordt onderstreept door de invoering van Maatschappelijke Stages binnen het voortgezet onderwijs. Jongeren worden op die manier in contact gebracht met vrijwilligerswerk. Zij worden daardoor gestimuleerd regulier vrijwilligerswerk te gaan doen. Deze doelgroep is daarmee de vrijwilliger van morgen.

Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties dragen bij aan de sociale samenhang in wijken buurten et cetera. Daarnaast biedt vrijwilligerswerk grote mogelijkheden voor het meedoen aan de samenleving door mensen die (nog) aan de kant staan. Ook wordt via vrijwilligerswerk de integratie van verschillende groepen in de samenleving bevorderd. Allemaal zaken die een cruciale rol spelen in het hoofdthema van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), namelijk: meedoen!!

Missie:

Zorgdragen voor een goed klimaat en goede faciliteiten waardoor vrijwilligersorganisaties en vrijwilligers in onze gemeente mee kunnen blijven gaan in de maatschappelijke ontwikkelingen. Daartoe willen wij de vrijwilligers zelf en vrijwilligersorganisaties stimuleren, faciliteren en waarderen om op die manier de maatschappelijke betrokkenheid en participatie te bevorderen en te waarborgen. Daarbij willen wij ons niet alleen op de traditionele vrijwilligers richten. Ook nieuwe doelgroepen, zoals jeugd en allochtonen worden gestimuleerd en gefaciliteerd vrijwilligerswerk te gaan doen. Het uiteindelijke resultaat is; een in alle opzichten volwaardig vrijwilligerswerk in onze gemeente.

De gemeente gaat, in overeenstemming met de aanbevelingen die in samenwerking tussen het ministerie van VWS en Movisie zijn opgesteld, inzetten op de volgende vijf basisfuncties:

- Vertalen
- Verbinden
- Versterken
- Verbreiden
- Verankeren

Deze kernbegrippen worden in de nota nader uitgewerkt.

Vrijwilligerswerk is gelukkig nog een groot en gemeenzaam goed in onze gemeente. Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties mogen bij hun werkzaamheden rekenen op de ondersteuning en facilitering van de gemeente Rijssen-Holten.

Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties komen in alle geledingen van de samenleving voor. Daarom is verbinding gelegd met andere beleidsvelden (sport, cultuur, participatiebeleid) en sluiten de uitgangspunten vrijwilligersbeleid aan op genoemde beleidsterreinen.

Voor de realisering van het vrijwilligersbeleid zien wij een grote rol weggelegd voor het ServicePunt Vrijwilligerswerk Rijssen-Holten (SPV). Het ServicePunt Vrijwilligers Rijssen-Holten is het centrale punt in het vrijwilligersbeleid. Het SPV biedt een goede ondersteuning aan vrijwilligersorganisaties en is makkelijk toegankelijk voor het matchen van vraag en aanbod. Daarnaast in het SPV bij uitstek de organisatie die de verbinding vormt tussen gemeentelijk beleid en de praktische uitvoering daarvan.

2.2 De rollen

Vrijwilligersorganisaties

Vrijwilligersorganisaties komen in allerlei vormen en op diverse terreinen voor. Van sportverenigingen tot vrijwillige thuiszorg. Ze bestaan vaak alleen uit vrijwilligers. Het is van groot belang dat vrijwilligers zich thuis voelen bij 'hun' organisatie. Het zijn dan ook de organisaties zelf die direct invloed kunnen uitoefenen op de relatie met hun vrijwilligers. De organisaties moeten zichzelf de vraag stellen hoe hun eigen vrijwilligersbeleid eruit ziet. Wat bieden ze hun vrijwilligers? Is er een verantwoordelijk bestuurslid voor hun vrijwilligersbeleid? Zijn de vrijwilligerstaken beschreven? Worden vrijwilligers deskundigheidsbevordering aangeboden? Hoe zit het met de waardering en binding van hun vrijwilligers? Allemaal zaken die voor een (nog) beter vrijwilligersklimaat binnen organisaties zorgen.

Maar zoals gezegd, vrijwilligersorganisaties zijn hiervoor in eerste instantie zelf verantwoordelijk. De gemeente wil daarbij nadrukkelijk ondersteuning bieden.

De gemeente

Om de ambitie van Rijssen-Holten te kunnen realiseren nemen we als gemeente de regie in handen. Deze rol houdt in dat we verantwoordelijk zijn voor het bepalen van het beleid. Dit doen we in overleg met de vrijwilligers(organisaties) en de overkoepelende organen.

De gemeente is niet de uitvoerder van het beleid, maar stelt faciliteiten (middelen) ter beschikking, waarmee de beleidsdoelstellingen kunnen worden gerealiseerd. Voor de feitelijke uitvoering wordt een overeenkomst gesloten met Stichting voor Sociaal en Cultureel werk (SoCuWe), die het Service Punt Vrijwilligerswerk (SPV) beheert. Met SoCuWe worden concrete prestatieafspraken gemaakt, zodat de behaalde resultaten kunnen worden gemeten en kan worden beoordeeld of een wezenlijke bijdrage is geleverd aan het realiseren van de geformuleerde beleidsdoelstellingen.

Service Punt Vrijwilligerswerk (SPV)

Het SPV is de organisatie die het vrijwilligersbeleid professioneel vorm geeft en het vrijwilligerswerk binnen de gemeente begeleidt en ondersteunt. In juli 2009 zijn afspraken gemaakt over de opzet van het SPV onder SoCuWe. In paragraaf 5.3, Lokaal Beleid, wordt verder ingegaan op deze afspraken. Als uitgangspunt voor de inhoud van het werk hanteert het SPV de volgende missie:

'Het stimuleren van de toegankelijkheid van het vrijwilligerswerk voor iedere burger, en het steunen van maatschappelijke organisaties met raad en daad bij het vinden van vrijwilligers'.

Het SPV ondersteunt dus de individuele vrijwilliger én de vrijwilligersorganisaties.

Naast het matchen van vraag en aanbod is het ondersteunen van vrijwilligersorganisaties bij het verder inhoud geven van hun eigen vrijwilligersbeleid een belangrijke taak voor het SPV.

3. Achtergronden en definities

De vrijwilliger heeft geen standaard omschrijving. Vrijwilligers zijn in vele verschillende geledingen te vinden in Rijssen-Holten. Van klusjesman op de speeltuin, trainer bij de voetbal tot penningmeester en voorzitter bij een vereniging. Niet alleen door het werk dat zij verrichten onderscheiden zij zich van elkaar, ook de vrijwilligers zelf zijn zeer verschillend. Er is verschil in onder andere leeftijd, motivatie en aantal uren vrijwilligerswerk. Deze verscheidenheid is goed maar maakt het wel belangrijk om voor dit beleid goed te bepalen wat er in deze nota wordt verstaan onder 'de vrijwilliger'. Welke functies hebben vrijwilligers in de samenleving en welke ontwikkelingen hebben invloed op het vrijwilligerswerk.

Voor een goed begrip van de noodzaak tot vernieuwen van het vrijwilligersbeleid zijn in dit hoofdstuk de belangrijkste ontwikkelingen op een rij gezet die van invloed zijn op vrijwilligerswerk. Het vraagt een nieuwe rol van gemeente, maatschappelijke organisaties, bedrijfsleven en inwoners. De beschrijving van het begrip is algemeen (landelijk) van aard. In hoofdstuk 5, Vrijwilligerswerk in Rijssen-Holten, wordt dit zo veel mogelijk vertaald naar de lokale situatie.

3.1 Begripsbepaling

Vrijwilligerswerk

"Vrijwilligerswerk is werk dat in enig georganiseerd verband, onverplicht en onbetaald wordt verricht ten behoeve van anderen of de samenleving."

In de bovenstaande begripsbepaling zijn de volgende onderdelen te onderscheiden:

- *Onverplicht:* Vrijwilligerswerk wordt uit vrije wil gedaan en niet onder dwingende omstandigheden. Dit betekent niet dat vrijwilligerswerk vrijblijvend is. De functie die een vrijwilliger uitvoert zal veelal verantwoordelijkheid met zich mee brengen. Daarnaast zullen ook veel vrijwilligers een morele verplichting voelen tegenover de organisatie.
- *Onbetaald:* Vrijwilligers worden niet voor het verrichte werk betaald. Wel kan de vrijwilliger onkostenvergoeding krijgen zoals reis- en telefoonkosten, van maximaal € 150 per maand tot maximaal € 1.500 per jaar. Deze vergoeding mag niet in verhouding staan tot de omvang van het verrichte werk.
- *Georganiseerd verband:* Vrijwilligerswerk vindt plaats in een georganiseerd verband en onderscheidt zich daarmee van ongeorganiseerde en spontane burenen- en familiehelp en mantelzorg.
- *Ten behoeve van anderen of de samenleving:* Dit kenmerk onderscheidt vrijwilligerswerk van het alleen voor eigen plezier of vorming verrichten van activiteiten, zoals sportbeoefening of musiceren. Vrijwilligerswerk kan gericht zijn op individuen of groepen mensen of op het nastreven van ideeën, idealen en belangen.

De Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk (NOV) heeft hiernaast nog de volgende criteria opgesteld:

- Het werk mag geen winstoogmerk hebben.
- Het werk mag niet concurrerend zijn met betaald werk.
- Het werk moet een aanvullend karakter hebben en geen betaald werk verdringen."

De gemeente Rijssen-Holten maakt beleidsmatig een onderscheid tussen vrijwilligerswerk dat aan maatschappelijke ondersteuning verbonden is en overig vrijwilligerswerk. Op basis van de Coördinatie Vrijwillige Thuiszorg en Mantelzorg (CVTM) subsidieregeling die per 1 januari 2007 aan de gemeenten is overgedragen zal apart regiobeleid ontwikkeld worden t.b.v. vrijwillige thuiszorg en mantelzorgondersteuning. Ook lokaal zal hiervoor een afzonderlijke beleidsnota opgesteld worden.

De termen vrijwillige inzet en vrijwilligerswerk worden nogal eens door elkaar gebruikt. In deze nota is gekozen om het begrip **vrijwilligerswerk** te hanteren. Er is niet gekozen voor de term 'vrijwillige inzet'

gezien dit begrip verwijst naar alle onbetaalde inspanningen van burgers die hun omgeving ten goede komen. Zo zou men onder vrijwillige inzet ook burgerinitiatieven en mantelzorg kunnen verstaan.

3.2 Functies van vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk voor de maatschappij

Vier tot vijf miljoen burgers in Nederland verrichten gezamenlijk ongeveer 20 miljoen uur vrijwilligerswerk per week. Dat is dus ruim 1 miljard uur of ongeveer 600.000 fulltime arbeidsplaatsen per jaar. Vrijwillige inzet vertegenwoordigt een enorm sociaal, economisch, democratisch en dienstverlenend kapitaal. Kapitaal dat onderhouden moet worden. Vrijwillige inzet is de hefboom om te komen tot een dynamische lokale samenleving waarin zoveel mogelijk burgers participeren. Burgers die in vertrouwen samenwerken met anderen en uit vrije wil diensten aan elkaar en derden leveren.²

Vrijwilligerswerk voor de vrijwilliger

De belangrijkste motivatie voor mensen om vrijwilligerswerk te gaan doen is iets voor een ander of voor de maatschappij willen doen. Dit is geheel volgens het principe van vrijwilligerswerk, maar er zijn ook een flink aantal andere redenen en vaak is er helemaal geen reden. Dan is het vanzelfsprekend dat men iets voor de vereniging of de kerk doet. Zelfs niet iedereen heeft door dat hij vrijwilligerswerk doet.

De belangrijkste motieven om vrijwilligerswerk te doen zijn³:

- verbreden van levenservaring
- actief en gezond blijven
- mensen ontmoeten
- leren en beoefenen van vaardigheden
- zien van resultaat
- morele principes, religieuze of politieke overtuigingen
- gewaardeerd worden
- sociale erkenning

3.3 Basisfuncties vrijwilligerswerk

Bij het formuleren van de doelstellingen en ambitie in deze nota heeft de gemeente zich mede laten leiden door de vijf basisfuncties voor vrijwilligers die landelijk door VWS zijn geformuleerd:

1. Vertalen maatschappelijke ontwikkelingen

De gemeente is in staat om een visie te ontwikkelen op nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen en daar door interactieve beleidsvorming beleid op te formuleren en uitvoering aan te geven.

2. Verbinden en makelen

De gemeente is in staat om de verwachtingen en belangen van de verschillende maatschappelijke spelers met elkaar te verbinden, meer in het bijzonder het makelen van vraag en aanbod op terreinen die door de gemeente van speciaal belang wordt geacht.

3. Versterken

De gemeente is in staat om een effectieve lokale of regionale ondersteuningsinfrastructuur op te bouwen en/of te onderhouden. Onder lokale ondersteuningsinfrastructuur vrijwilligerswerk kan verstaan worden: de verzameling georganiseerde netwerken, die op een centraal punt samengebracht en vanuit een specifieke expertise vrijwilligerswerk ondersteund en onderhouden wordt.

4. Verbreiden

De gemeente is in staat om het vrijwilligerswerk te promoten en uiting te geven aan de waardering van het vrijwilligerswerk.

5. Verankeren

De gemeente is in staat om de opgedane kennis en ervaring in het vrijwilligerswerk te borgen en vast te leggen.

² Vereniging van Nederlandse Gemeenten, november 2006

³ <http://www.movisie.nl> [21 december 2009]

3.4 Ontwikkelingen in het vrijwilligerswerk

Vrijwilligerswerk is onderworpen aan veel veranderingen. Regels en wetgeving rondom vrijwilligerswerk veranderen, maar ook de mensen die vrijwilligerswerk verrichten en de organisatie veranderen. Het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP) heeft in mei 2009 een rapport uitgebracht waarin de recente ontwikkelingen op het gebied van vrijwilligerswerk uiteen worden gezet⁴.

Het SCP concludeert dat er over het algemeen geen sterke tekenen van een dalende bereidheid tot het doen van vrijwilligerswerk zijn. Er zijn wel groepen die minder actief zijn geworden, zoals inwonende kinderen, alleenstaanden en gezinnen met oudere kinderen. Die tendens wordt voor een deel gecompenseerd door de groep oudere Nederlanders, de enige groep die de afgelopen decennia duidelijk meer is gaan doen (sinds 1975 gemiddeld ongeveer 1 uur per week meer). Naast meer vrije tijd is hiervoor ook de relatief hoge kerkelijkheid van oudere Nederlanders verantwoordelijk: kerkelijk actieve mensen zijn ook maatschappelijk actiever. Vrijwilligerswerk is sinds de jaren zeventig meer opgeschoven naar de 'lege nest' fase: de arbeidsloopbaan is ten einde en eventuele kinderen zijn het huis uit – dat schept ruimte voor het doen van vrijwilligerswerk. Jonge gezinnen hebben de afgelopen decennia echter steeds meer te kampen met tijdsdruk en dreigen daardoor minder gelegenheid tot het doen van vrijwilligerswerk te krijgen. Toch leveren zij op dit moment nog altijd het hoogste percentage vrijwilligers. Nederlanders van Turkse en Marokkaanse afkomst zijn aanzienlijk minder vaak vrijwilliger dan autochtonen. Surinamers en Antillianen nemen een tussenpositie in.

Bij de ontwikkeling van vrijwilligerswerkbeleid voor de komende jaren is het van belang rekening te houden met de volgende ontwikkelingen:

Participatiewetgeving

Sinds januari 2007 is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (WMO) van kracht. De wet beoogt dat alle burgers meedoen aan de samenleving, al dan niet geholpen door vrienden, familie of bekenden. Het gaat om het versterken van de onderlinge betrokkenheid tussen mensen. Vrijwilligerswerk is één van de manieren voor mensen om mee te doen aan de samenleving. Voor het eerst staat vrijwilligerswerk dan ook in de wet. Het is één van de prestatievelden van de WMO, maar hangt indirect ook samen met de andere prestatievelden.

Maatschappelijke stages

Vanaf schooljaar 2011-2012 is de maatschappelijke stage verplicht voor alle middelbare scholieren. De maatschappelijke stage houdt in dat jongeren vrijwilligerswerk doen tijdens hun middelbare schoolperiode. Dat is goed voor anderen en voor hun persoonlijke ontwikkeling. Veel scholen hebben de maatschappelijke stage al opgenomen in het onderwijsprogramma.

Vergrijzing

Momenteel draaien veel verenigingen op de babyboomers van na de oorlog. De nieuwe aanwas aan vrijwilligers levert steeds minder uren vrijwilligerswerk. Wanneer de babyboomgeneratie stopt met het vrijwilligerswerk, ontstaat er een dubbel probleem. Niet alleen zullen minder mensen vrijwilligerswerk in het verenigingsleven doen, wat leidt tot nieuwe tekorten daar, ook leidt het tot een extra vraag naar vrijwilligerswerk in de zorg- en dienstverlening. Ontgroening versterkt de effecten van vergrijzing. Samen met een aantal andere ontwikkelingen, zoals de toenemende arbeidsparticipatie onder vrouwen, leidt dit tot het kleiner worden van de groep vrijwilligers.

De vrijwilligersmarkt

Net als bij betaalde arbeid dreigt een capaciteitstekort aan vrijwilligers. Door de vergrijzing stoppen steeds meer mensen met vrijwilligerswerk en juist die vergrijzing maakt dat er meer vrijwilligers nodig zijn in bijvoorbeeld de gezondheidszorg en in activiteiten die participatie van deze doelgroep mogelijk maken. Zo zullen veel organisaties vissen in een steeds kleiner wordende vijver met potentiële vrijwilligers.

⁴ *Vrijwilligerswerk in meervoud*, redactie: Paul Dekker en Joep de Hart, Den Haag, Sociaal en Cultureel Planbureau, mei 2009

Maatschappelijk Betrokken Ondernemen

Maatschappelijk Betrokken Ondernemen (MBO) betekent dat organisaties naast het streven naar winst ook rekening houden met het effect van hun activiteiten op het milieu en dat ze oog hebben voor menselijke aspecten binnen en buiten het bedrijf. MBO omvat alle activiteiten (zonder winstoogmerk) waarmee een onderneming een bijdrage wil leveren aan de lokale samenleving. De gemeente is zelf ook werkgever en kan hierin een voorbeeldfunctie vervullen. De landelijke vrijwilligersdag NL DOET biedt daartoe goede mogelijkheden. Deze ontwikkeling biedt kansen voor de gemeente, de regio, het bedrijfsleven, maatschappelijke organisaties en daarmee de samenleving c.q. de leefbaarheid en sociale samenhang.

Digitalisering

Communiceren, het verwerken en opslaan van informatie gebeurt steeds meer digitaal. Dit biedt mogelijkheden voor vrijwilligersorganisaties, bijvoorbeeld bij het werven van vrijwilligers (digitale vacaturebank) en het bijhouden van de administratie vanuit huis. Aan de andere kant heeft deze ontwikkeling tot gevolg dat niet alle vrijwilligers de digitalisering kunnen bijhouden. Dit geldt vooral voor oudere vrijwilligers.

Wet en regelgeving

Er is meer en strengere regel- wetgeving, waar ook vrijwilligersorganisaties aan moeten voldoen. Denk hier bijvoorbeeld aan fiscale wetgeving, Arbo-wet en de Drank- en Horecawetgeving. Dit eist van de vrijwilligers kennis en kunde om met deze wetten en regels om te gaan. De hogere eisen kunnen ontmoedigend werken voor vrijwilligers.

Regionalisering

Er is grote belangstelling voor activiteiten die specifiek op het lokale en streekeigene gericht zijn. Lokale musea, historische verenigingen, heemtuinen en landgoederen draaien op enthousiaste vrijwilligers.

Diversiteit van vrijwilligers

Het vrijwilligersveld wordt steeds meer divers. Steeds meer allochtonen, jongeren en mensen met een handicap betreden het veld. Deze aanwas van nieuwe doelgroepen brengt ook nieuwe wensen met zich mee. Er is een trend te zien dat vrijwilligers steeds meer de behoefte hebben om ook iets terug te krijgen van het vrijwilligerswerk, zoals erkenning, plezier en persoonlijke ontwikkeling. Maar het is te zien dat vrijwilligers steeds meer korte, tijdelijke klussen willen doen en zich minder binden aan één organisatie. Dit vraagt van de organisatie die de vrijwilligers werft een andere aanpak.

3.5 Toekomstverwachting vrijwilligerswerk

Volgens de Toekomstverkenning 2015 van het SCP zijn er de komende jaren geen grote veranderingen te verwachten. Mogelijk een lichte toename van deelname dankzij

- de vergrijzing,
- het stijgende opleidingsniveau,
- voortgaande professionalisering van vrijwilligersorganisaties.

3.6 Conclusies

- Oudere vrijwilligers zijn voor veel organisaties van groot belang. Er moet rekening mee worden gehouden dat niet alle ouderen goed op de hoogte zijn van de huidige digitale communicatie en dus niet via deze weg worden bereikt.
- De gemeente heeft een belangrijke rol om maatschappelijke ontwikkelingen te vertalen door interactief beleid te formuleren gericht op het vrijwilligerswerk.
- De deelname van allochtonen en jongeren is een kans voor de vrijwilligersmarkt om het eventuele tekort in de toekomst op te heffen. Het brengt ook een andere vorm van werving en werken met de vrijwilliger met zich mee, omdat deze nieuwe generatie vrijwilligers andere behoeften en wensen heeft met betrekking tot het vrijwilligerswerk.
- Er dient een goede lokale ondersteuningsstructuur te worden opgebouwd en onderhouden.
- Afspraken en doelstelling moeten worden vastgelegd en bijgesteld als dat nodig is.

4. Beleidskader

4.1 Inleiding

De decentrale overheden erkennen dat het vrijwilligerswerk een belangrijke bijdrage levert aan de leefbaarheid en sociale samenhang. Deze erkenning is terug te zien in de investering van de drie bestuurslagen in het vrijwilligerswerkbeleid:

- Het rijk zet het ruime beleidskader uit.
- De provincie stimuleert en faciliteert; onder meer middels een steunfunctie.
- De gemeente schept randvoorwaarden voor vrijwilligerswerk op lokaal niveau.

In dit hoofdstuk wordt kort weergegeven wat de invulling van de taken is van de verschillende bestuurslagen.

4.2 Landelijk beleid

Bij de komst van de Wmo is het vrijwilligersbeleid voor het eerst wettelijk vastgelegd. In de beleidsbrief 'Mantelzorg en vrijwilligerswerk' van 9 oktober 2007 is VWS ingegaan op de betekenis van mantelzorg en vrijwilligerswerk voor de samenleving. Tegen deze achtergrond worden de hoofdlijnen geformuleerd voor het beleid op dit terrein van het ministerie van VWS voor de komende jaren. Deze hoofdlijnen hebben onder meer betrekking op het aangaan van bondgenootschappen met andere partijen om gezamenlijk mantelzorg en vrijwilligerswerk te versterken. Daarnaast is er het voornemen om op lokaal niveau de omvang en de kwaliteit van de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers te versterken, onder meer door de vijf basisfuncties voor vrijwilligerswerk te formuleren die volgens het ministerie in elke gemeente aanwezig moet zijn (zie § 3.3). Vanuit het ministerie van VWS is een meerjarenprogramma (2009 - 2012) gestart (met de naam: *Goed voor Elkaar*) om gemeenten te ondersteunen bij de invulling van prestatieveld 4 van de Wmo – de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers. In dit kader is in de gemeente Rijssen-Holtén in augustus 2009 een nulmeting uitgevoerd om een beeld te krijgen van de mate en wijze waarop de basisfuncties vrijwilligerswerk op dit moment binnen de gemeente zijn ingevuld. In hoofdstuk 5 wordt verder op deze nulmeting in gegaan.

Gemeenten en organisaties kunnen gebruik maken van verschillende landelijke subsidieregelingen en fondsen.

4.3 Provinciaal beleid

Voor het beleid voor de sociale infrastructuur zet de provincie Overijssel in op vrijwilligerswerk en mantelzorg. De provincie richt zich op de ondersteuning van vrijwilligers op regionaal niveau en zet hierbij in op een brede inzet van vrijwilligerswerk en innovatie. De provincie wil het vrijwilligerswerk op een positieve manier onder de aandacht brengen. Hiervoor is in 2009 het promotieoffensief 'Alles begint vrijwillig' van start gegaan. Inwoners van Overijssel worden zo gestimuleerd zelf actief vrijwilligerswerk te gaan of blijven doen.

De gemeenten zijn de eerst verantwoordelijken voor de kwaliteit van vrijwilligerswerk. De provincie vervult een rol op het terrein van kennisuitwisseling, promotie en vernieuwing. Daarbij maakt de provincie gebruik van een brede schakering aan instrumenten zoals subsidies, het bijeenbrengen van partijen, directe aansturing en regie.

4.4 Lokaal beleid

Bij de invoering van de WMO heeft Rijssen-Holtén gekozen voor een geleidelijke invoering van de negen prestatievelden. Op deze manier kunnen de prestatievelden zorgvuldig en weloverwogen ingevoerd worden. In het vorige collegeprogramma 2006-2010 van de gemeente Rijssen-Holtén 'Daadkrachtig en betrokken' heeft het college de ambitie uitgesproken om zaken voor vrijwilligers te verbeteren.

Vrijwilligers zijn de smeeroelie van de samenleving. Zonder hun inzet kan de maatschappij niet meer functioneren. Dat is niet alleen van groot belang in het kader van de WMO (mantelzorgers) maar heeft een veel bredere strekking. De gemeente zal het vrijwilligerswerk verder bevorderen en stimuleren. De bestaande vrijwilligersvacaturebank zal beter onder de aandacht moeten worden gebracht en eventueel uitgebouwd.

Actiepunt: De gemeente speelt een stimulerende rol bij het vrijwilligerswerk.

Citaat uit 'Daadkrachtig en betrokken'

In de Programmabegroting 2011 is over dit beleidsveld het volgende opgenomen:

'De gemeente is van mening dat het particuliere initiatief bij realisering van (welzijns)voorzieningen en het aanbod van (welzijns)activiteiten een centrale positie moet innemen. Vrijwilligersorganisaties worden als gelijkwaardige partners bij de ontwikkeling en uitvoering van beleid betrokken. De gemeente zal het vrijwilligerswerk zoveel mogelijk stimuleren door toerusting op de complexe taken te bevorderen (deskundigheidsbevordering)'.

Inbreng door het veld.

Op 29 oktober 2009 hebben vrijwilligers de mogelijkheid gekregen hun input te leveren voor de onderliggende nota. Deze avond is zeer waardevol gebleken en heeft de gemeente de nodige informatie opgeleverd. In bijlage 1 zijn de notulen van deze avond te lezen. De aandachtspunten van 29 oktober zijn opgenomen in paragraaf 5.5.

4.5 Conclusie

Vrijwilligerswerk is belangrijk voor onze samenleving. In alle lagen van de overheid wordt beleid gemaakt ten behoeve van vrijwilligerswerk. In het landelijk en provinciaal beleid liggen kansen voor onze gemeente. Door middel van deelname aan projecten en het gebruik maken (subsidie)regelingen kunnen wij het eigen vrijwilligerswerk versterken en beter borgen.

5. Vrijwilligerswerk in Rijssen-Holten

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt de uitgangssituatie met betrekking tot het vrijwilligerswerk in Rijssen-Holten uiteengezet. Er wordt een beeld gegeven van de vrijwilligers binnen onze gemeente, vervolgens wordt de bestaande situatie van het vrijwilligerswerk toegelicht. Daarna worden de gesignaleerde aandachtspunten weergegeven.

5.2 Vrijwilligers in Rijssen-Holten

Rijssen-Holten beschikt over een rijk verenigingsleven. Ruim vijfduizend vrijwilligers zijn actief bij verschillende maatschappelijk organisaties, zoals:

- Culturele vrijwilligersorganisaties, historische verenigingen, muziekverenigingen en toneel- en zangverenigingen
- Dierensportverenigingen, natuur- en milieuorganisaties
- Kerken
- Belangenorganisaties
- Scouting
- Jeugd- en jongerenwerk
- Ouderenorganisaties, seniorenraad
- Sportverenigingen
- Vrouwenverenigingen
- Buurtverenigingen
- Carnavalsverenigingen
- School- en volksfeesten
- Peuterspeelzaalwerk/onderwijs

In het huidige adressenbestand van de gemeente en het SPV staan 250 adressen van vrijwilligersorganisaties in Rijssen-Holten. Er gebeurt veel op het gebied van vrijwilligerswerk, hierbij dient opgemerkt te worden dat niet alle activiteiten formeel zijn vastgelegd of vastgesteld.

5.3 Huidige situatie in Rijssen-Holten

Nulmeting 'Goed voor elkaar'

In augustus 2009 heeft Movisie een nulmeting vrijwilligerswerk in Rijssen-Holten gehouden, om een beeld te krijgen hoe op dit moment de basisfuncties vrijwilligerswerk (§3.3) zijn ingevuld.

De resultaten van deze nulmeting geven aan dat de volgende punten goed voor elkaar zijn:

- Vrijwilligers betrekken bij beleid
- Visie op verbinden en makelen
- Peilen van de ondersteuningsbehoeften
- Weergeven van ondersteuners in beleid
- Duidelijk weergeven van de functies van de ondersteuner(s)
- Gebruik maken van een Steunpunt Vrijwilligerswerk
- Het uitvoeren van de Maatschappelijke makelaarsfunctie
- Afsluiten van een vrijwilligersverzekering
- Uitvoering van beleid

Uit de resultaten blijkt dat voor de onderstaande punten bewuste keuzes gemaakt moeten worden of ze al dan niet worden opgepakt:

1. Visie op maatschappelijke ontwikkelingen
2. Aandacht hebben voor verschillende doelgroepen
3. Bestrijding van seksueel misbruik
4. Te verbinden partijen weergeven en duidelijk maken wie de partijen verbind
5. Wijze van promotie van vrijwilligerswerk in beleid opnemen
6. Visie op borgen van kennis
7. Wijze van borging van kennis in het beleid opnemen en duidelijk maken wie de kennis borgt
8. Gebruik maken van de EVC-procedure (Erkennen Verworven Competenties)
9. Evaluatie van beleid & basisfuncties
10. Kennis delen met andere gemeenten

Servicepunt vrijwilligerswerk (SPV)

Op 7 juli 2009 heeft het college besloten:

1. Stichting SoCuWe Holten toestemming te geven voor het openstellen van de vacature SPV met een omvang van 24 uur, te weten:
 - 10 uur huidige reguliere formatie SPV;
 - 10 uur extra voor het realiseren van de makelaarsfunctie Maatschappelijke Stage;
 - 4 uur extra voor extra inzet op de reguliere taken van het SPV;
2. Op basis van de verdere ontwikkeling van het vrijwilligersbeleid afzonderlijk een besluit te nemen over de eventuele wenselijke/noodzakelijke uitbreiding van de formatie zoals dat in het projectplan is aangegeven

Het SPV, dat ondergebracht is bij SoCuWe, brengt vraag en aanbod van vrijwilligerswerk bij elkaar. De belangrijkste taken zijn het ondersteunen van vrijwilligersorganisaties en het bemiddelen van vrijwilligers via de (digitale) Vacaturebank.

In samenwerking met de bibliotheken zijn er in de bibliotheken twee Vrijwilligers Informatie Punten (VIP) waar vrijwilligers met hun vragen terecht kunnen, dit is te vergelijken met het front-office van het SPV.

Naast bemiddeling voert het SPV de volgende taken uit:

- Informatie & advies: Het verstrekken van informatie en advies aan klanten van het SPV over vrijwilligerswerk in het algemeen, in de plaatselijke situatie en op aanverwante terreinen (vrijwilligersbeleid, rechtspositie, fondsen d.m.v. een digitaal fondsenboek e.d.).
- Promotie: Het zorgen voor voldoende bekendheid van en waardering voor vrijwilligerswerk bij doelgroepen in het werkgebied, onder andere door de verkiezing van de vrijwilliger van het jaar.
- Belangenbehartiging: Het behartigen van de belangen van vrijwilligers en vrijwilligerswerk in het algemeen bij alle relevante groepen en organisaties met als doel een goede en volwaardige plaats voor vrijwilligers(werk) in wet- en regelgeving, rechtspositie en beleid.
- Deskundigheidsbevordering: Ervoor zorgen dat vrijwilligers de benodigde deskundigheidsbevordering kunnen krijgen, gericht op het functioneren in het vrijwilligerswerk.
- Ontwikkeling en projecten: Het ontwikkelen en initiëren van nieuwe activiteiten en projecten binnen het werkgebied inspelend op maatschappelijke ontwikkelingen en behoeften.
Op dit moment zijn de volgende projecten aan de orde of komen aan de orde:
 - o Het in stand houden en begeleiden van de bestaande 'houtklussendienst'⁵;
 - o Het volgen van de ontwikkelingen bij het kledingproject⁶ en het copy centrum⁷. Medio 2010 is het copy centrum ondergebracht bij De Sterkerij;
- Het opzetten en uitvoeren van gemeentelijke deelname aan het landelijke NL DOET⁸ (het vroegere Make A Difference Day);
- Het ontwikkelen van beleid voor sociale activering (signaleren en doorverwijzen).
- Maatschappelijke stage: Het zorgdragen voor het bij elkaar brengen van vraag en aanbod m.b.t. de maatschappelijke stage (makelaarsfunctie).

Maatschappelijke stages

De gemeente ontvangt jaarlijks een budget voor het inzetten van de makelaarsfunctie voor de maatschappelijke stages. Met het geld kan zij extra menskracht inzetten die de bemiddeling van stagiairs en andere vrijwilligers naar organisaties verzorgt en ondersteuning biedt aan vrijwilligersorganisaties. Deze functie is bij het SPV neergelegd.

De gemeente heeft zich aangesloten bij de regionale pilot Maatschappelijke stages Twente, Salland en Achterhoek, waar onder andere de website VetVrijwillig onder valt, die ten doel heeft maatschappelijke stages op een goede wijze te implementeren. Lokaal geven de Scholengemeenschap Reggesteijn, Scholengemeenschap de Waerdenborch, het Pius X college, SPV en de gemeente uitvoering aan de regionale pilot.

⁵ Maatschappelijke organisaties kunnen bij deze dienst terecht om meubeltjes e.d. te laten maken

⁶ Inzamelen van kleren voor Mensen in Nood. Georganiseerd door de diaconie.

⁷ Voor gereduceerd tarief kunnen vrijwilligersorganisatie bij het Copy Centrum drukwerk laten afdrukken

⁸ NL DOET is een jaarlijks terugkerend groot landelijk evenement. Tijdens NL DOET doen tienduizenden Nederlanders vrijwilligerswerk. NL DOET zet de schijnwerpers twee dagen lang op vrijwillige inzet. Daarmee levert het onder andere een belangrijke bijdrage aan het imago van vrijwilligerswerk en bevordert maatschappelijke inzet.

Vrijwilligersprijs van het jaar

Elk jaar worden de vrijwilligers van het jaar gekozen in de categorieën jongeren (14 - 24 jaar), volwassenen (vanaf 25 jaar) en een organisatie of groep vrijwilligers. De individuele prijzen zijn gesplitst in een prijs voor een vrijwilliger uit Rijssen en een vrijwilliger uit Holten. Inwoners van Rijssen-Holten kunnen een vrijwilliger aandragen die genomineerd kan worden voor de prijs. Een onafhankelijke jury beoordeelt welke genomineerden de vrijwilligersprijs van jaar krijgen.

Helden om de hoek

In samenwerking met de Rabobank heeft de gemeente in 2008 het project Helden om de Hoek georganiseerd. Het doel is een verwendag voor vrijwilligers waardoor zoveel mogelijk vrijwilligers het gevoel van waardering krijgen. Dit gebeurt door middel van een evenement voor vrijwilligers met theater, workshops en lezingen. In 2008 zijn 650 vrijwilligers in het zonnetje gezet.

AED

Om de bestaande huisartsen- en ambulancezorg aan te vullen in situaties waarin zich bij personen een hartstilstand voordoet, is in onze gemeente in 2004 een AED (Automatische Externe Defibrillator)⁹ project gestart. Voor dit project werden in juli 2005, op verschillende plaatsen in de gemeente, openbaar toegankelijke AED's geplaatst en vrijwilligers opgeleid om te kunnen omgaan met een AED. Dit lokale project is in 2008 qua opleiding en alarmering geïntegreerd in het Twentse lekenhulpverleningsproject.

Parkgebouw

Het multifunctioneel centrum, het Parkgebouw Rijssen, heeft naast een grote theaterzaal vijf aparte zalen, die verhuurd worden voor congressen, vergaderingen, beurzen en andere bijeenkomsten. Deze ruimtes zijn te huur voor vrijwilligersorganisaties tegen een gereduceerd tarief.

Kulturhus Holten

In 2010 is het Kulturhus Holten gerealiseerd. Op de verschillende locaties van het Kulturhus hebben verenigingen de mogelijkheid gratis of tegen gereduceerd tarief gebruik te maken van de accommodaties.

Collectieve Ongevallenverzekering Vrijwilligers

De gemeente heeft bij de Rabobank tot 2012 een collectieve ongevallenverzekering afgesloten voor vrijwilligers uit onze gemeente. Vrijwilligersorganisaties kunnen hun vrijwilligers kosteloos hiervoor aanmelden. Deze verzekering keert uit bij overlijden of blijvende invaliditeit naar aanleiding van:

- Ongevallen op weg naar de activiteit.
- Ongevallen tijdens de activiteit.
- Ongevallen op weg naar huis.

Verenigingsondersteuner sport

De gemeente Rijssen-Holten heeft in het kader van de breedtesportimpuls een verenigingsondersteuner benoemd. De gemeente heeft in die periode het belang van goede verenigingsondersteuning onderkend en heeft dit na 2008 gecontinueerd. Tot en met 2011 is deze functionaris benoemd. Alle sportverenigingen in de gemeente Rijssen-Holten kunnen hiervan gebruik maken. Deze functie gaat onderdeel uitmaken van de komende bezuinigingsdiscussie, waardoor het voortbestaan van deze functie ná 2011 niet gewaarborgd is.

De algemene taken van de verenigingsondersteuner sport zijn:

- het adviseren van verenigingen op zo breed mogelijk gebied
- het informeren, initiëren, activeren en stimuleren van sportverenigingen bij het opzetten van beleidszaken; conform de sportnota "Rijssen-Holten beweegt"
- het tenminste een (1) keer per jaar organiseren van een sportvoorlichtingsavond

⁹ Een AED is een klein handzaam kastje waarmee, door middel van een stroomstoot, een stilstaand hart weer op gang gebracht kan worden.

Subsidies deskundigheidbevordering vrijwilligers

Specifieke subsidieregeling deskundigheidsbevordering vrijwilligers

In de 'beleidsregel deskundigheidsbevordering vrijwilligers', die op 1 augustus 2008 in werking is getreden, worden de subsidie-uitgangspunten voor vrijwilligerswerk benoemd. Doel (regel 1) van de beleidsregel is het bevorderen en stimuleren van de deskundigheid van vrijwilligers op een professionele wijze door het verlenen van een stimuleringsbijdrage.

Regel 2

1. Lokale instellingen, uitgezonderd instellingen met het doel (semi-)commerciële belangen te behartigen, die activiteiten organiseren voor de lokale jeugd kunnen voor de deskundigheidsbevordering van de voor de instelling werkende vrijwilligers een stimuleringsbijdrage aanvragen.
2. Aan de onder lid 1 genoemde instellingen wordt slechts een stimuleringsbijdrage beschikbaar gesteld indien de instelling meer dan 50 jeugdigen tot haar doelgroep heeft.
3. De bijdrage zoals genoemd onder lid 1 van dit artikel wordt alleen verstrekt voor de deskundigheidsbevordering van de vrijwilligers die gericht zijn op het trainen en/of begeleiden van jeugd of gericht zijn op vrijwilligerswerk ten behoeve van de jeugd. Deskundigheidsbevordering ten behoeve van de training en/of begeleiding van volwassenen komt niet voor subsidie in aanmerking.
4. Aan instellingen die voldoen aan het gestelde in de artikelen 1 en 2 kan een stimuleringsbijdrage beschikbaar worden gesteld.
5. De hoogte van de stimuleringsbijdrage is afhankelijk van het door de gemeenteraad jaarlijks beschikbaar gestelde budget en het totaal aantal aanvragen over dat jaar.
6. Uit de aanvraag moet blijken:
 - de aard, de omvang van en de aantoonbare behoefte aan de deskundigheidsbevordering binnen de organisatie;
 - dat financiering van de kosten uit een andere bron niet mogelijk is;
 - dat de instelling zelf uit het eigen budget ook een bijdrage levert aan de kosten van de deskundigheidsbevordering.
7. Als minimale eigen bijdrage van de instelling wordt een percentage van 15% gehanteerd.
8. De subsidieaanvragen dienen uiterlijk vóór 1 mei van het lopende subsidiejaar te worden ingeleverd bij het college.

Regel 3

Het budget deskundigheidsbevordering vrijwilligers ten behoeve van de overige instellingen wordt met inachtneming van het bepaalde in deze deelverordening door het college verdeeld.

Regel 4

1. Naast het genoemde in artikel 10 van de algemene subsidieverordening wordt geen subsidie voor deskundigheidsbevordering toegekend aan organisaties indien de activiteiten het karakter hebben van belangenbehartiging.
2. De activiteiten die op een andere wijze worden gesubsidieerd komen niet voor een subsidie in aanmerking.

Jaarlijks wordt hiervoor een budget beschikbaar gesteld van € 9.300,-

Er wordt door relatief weinig organisaties gebruik gemaakt van deze subsidiemogelijkheid voor deskundigheidbevordering van hun vrijwilligers.

5.4 Aandachtspunten uit het veld

Om aandachtspunten uit het veld te betrekken bij deze nota zijn consultatiegesprekken gevoerd met de Sportraad, de Wmo-raad en het SPV. Daarnaast is op 29 oktober 2009 een inspraakavond gehouden voor vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties. Uit deze gesprekken zijn de volgende aandachtspunten voor deze nota als belangrijkste naar voren gekomen:

Communicatie

- Er is behoefte aan een structureel overleg, zoals op 29 oktober, waar vrijwilligers hun mening over het beleid kunnen uiten en vragen kunnen stellen. Dit kan ook doormiddel van een vrijwilligersinformatiemarkt.
- Er is behoefte aan meer duidelijkheid rondom de gemeentelijke begroting voor vrijwilligerswerk. Specifiek zijn er vragen over de mogelijkheden van het aanvragen van extra middelen buiten de kadernota. Daarnaast zijn er vraagtekens of de verdeling van de subsidiegelden fair is, gezien ook enkele volwassenenactiviteiten subsidie ontvangen. Er is eerder gesproken over het herijken van de subsidies, dit is niet voortgezet.
- Het is niet altijd duidelijk wanneer er een vergunning voor een activiteit nodig is.
- Vrijwilligers geven aan graag een nieuwsbrief van het SPV in samenwerking met de gemeente te ontvangen.
- De mogelijkheden voor het aanvragen van subsidie voor deskundigheidbevordering voor vrijwilligers zijn niet bekend bij vrijwilligers(organisaties). Dit is waarschijnlijk ook de reden dat er weinig aanspraak wordt gemaakt op het subsidiebudget. De gemeente zou dit helderder moeten communiceren, bijvoorbeeld via haar site.

Stimuleren

Inzetten van verschillende doelgroepen:

- Allochtonen, en vooral oudere allochtonen, willen wel vrijwilligerswerk doen maar weten veelal niet waar ze hiervoor terecht kunnen. Er is behoefte aan een contactpersoon.
- Vrijwilligers zijn momenteel te weinig betrokken bij de WMO-raad.
- Jongeren moeten meer bij vrijwilligerswerk betrokken worden.
- Door de organisaties wordt aangegeven dat het niet praktisch is om in vrijwilligersorganisaties te werken met mensen die werkeloos zijn, omdat ze beschikbaar moeten zijn voor sollicitaties. Er is behoefte aan duidelijkheid over een ontheffing van de sollicitatieplicht door de gemeente.
- Vrijwilligersorganisaties beschikken over verschillende facilitaire goederen en kennis. Verenigingen zouden meer open moeten staan om deze zaken met elkaar te delen.

Faciliteren

- Vanaf 2009 valt het SPV onder SoCuWe. Het SPV had haar kantoor in het pand van SoCuWe in Holten. Inmiddels is het SPV, samen met SoCuWe naar het Kulturhus in Holten verhuisd. In Rijssen is inmiddels ook op tijdelijke basis een eigen kantoor, zodat het SPV ook in Rijssen een gezicht krijgt. Bij realisatie moet de mogelijkheid bekeken worden of de VIP's, in beide kernen, in de bibliotheken gehandhaafd dienen te worden of dat deze samengevoegd kunnen worden met de SPV kantoren. Ook hierbij de mogelijkheid bezien of tegelijk ook vergaderruimte gerealiseerd kan worden voor (kleine) verenigingen..
- De deskundigheidsbevordering dient beter afgestemd te worden op de vraag. Zo is er ook behoefte aan deskundigheidbevordering voor volwassenen.
- Verder zijn er vraagtekens geplaatst bij het huidige subsidiebeleid voor sportorganisaties en niet-sportorganisaties (voor jeugd) op het gebied van accommodatiebeleid. Sportorganisaties kunnen gebruik maken van gemeentelijke overdekte en onoverdekte sportcomplexen.

Promotie en waardering:

- Het voorstel van het SPV is om de jaarlijkse vrijwilligersverkiezing te laten vervallen en deze te vervangen door een jaarlijkse prijs voor vernieuwende projecten op het gebied van vrijwilligerswerk. Op deze manier worden organisaties gestimuleerd om creatief met maatschappelijke ontwikkelingen om te gaan.

6. Vrijwilligerswerkbeleid Rijssen-Holten

6.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de eerste lijnen voor de toekomst uitgezet voor de periode 2011-2014. De gemeentelijke doelstellingen voor het vrijwilligerswerk worden omschreven, evenals de rol van het Servicepunt Vrijwilligers. Er is aandacht voor algemene promotie, waardering en ondersteuning van het vrijwilligerswerk en er worden speerpunten voor het beleid genoemd.

6.2 Doelstellingen

1. Lokale ondersteuning Servicepunt Vrijwilligerswerk

Om het vrijwilligerswerk in onze gemeente vorm en inhoud te kunnen blijven geven, is de inzet van het SPV nodig.

Speerpunten:

- Continuering van de subsidie aan het SPV na 2010 ten behoeve van het inzetten van een medewerker voor 24 uur per week. Het SPV voert hier o.a. de volgende taken voor uit:
 - Makelaarsrol maatschappelijke stages
 - Bemiddeling van vrijwilligers
 - Vrijwilligers voorzien van informatie en advies
 - Belangenbehartiging van vrijwilligers
 - Het bieden van deskundigheidsbevordering aan vrijwilligers
 - Door middel van projecten inspelen op de maatschappelijke ontwikkelingen
 - Ondersteuning voor vrijwilligersorganisaties voor opzetten eigen vrijwilligersbeleid

Voor de concrete invulling van hun taken worden jaarlijks prestatieafspraken met het SPV gemaakt.

- Er is in de kern Rijssen vooralsnog voor 1 jaar een geschikte locatie voor een kantoor voor het SPV gevonden. Bij realisatie moet de mogelijkheid bekeken worden of de VIP's, in beide kernen, in de bibliotheken gehandhaafd dienen te worden of dat deze samengevoegd kunnen worden met de SPV kantoren.
- Op de locatie(s) van het SPV wordt gekeken naar ruimtes die door vrijwilligersorganisaties gebruikt kunnen worden als vergaderruimte. Op de tijdelijke locatie in Rijssen is dat niet mogelijk.
- Binnen de op te zetten locatie in Rijssen wordt ook gekeken naar een samenwerking met de Stichting Vrijwillige Thuiszorg. In principe kan deze organisatie ook van deze ruimte gebruikmaken. Daadwerkelijk gebruik hangt enerzijds af van de definitieve besluitvorming over voorzetting op deze locatie en de wensen/mogelijkheden van SVT zelf.

2. Waardering

Wij hebben veel waardering voor al het werk dat vrijwilligers in onze gemeente uitvoeren. Deze waardering willen wij tot uitdrukking laten komen in een aantal activiteiten.

- De vrijwilligersverwendag, Helden om de hoek, is in 2008 in samenwerking met de Rabobank georganiseerd voor vrijwilligers in Rijssen-Holten en omstreken. Gezien de grote belangstelling en de positieve reacties op de verwendag kan worden geconcludeerd dat Helden om de hoek in een behoefte voorziet. Het evenement zorgt ervoor dat vele vrijwilligers in het zonnetje gezet worden en de erkenning van onze gemeente krijgen.
- Jaarlijks wordt de Vrijwilligersprijs voor vrijwilliger van het jaar uitgereikt. Hiermee toont de gemeente haar waardering aan de vrijwilligers.

Speerpunten

Vrijwilligersverwendag

- Wij gaan één keer in de vijf jaar een vrijwilligersverwendag organiseren. Vanwege de grote van het evenement is gekozen voor een vijfjaarlijkse terugkeer. In 2011, het jaar van de vrijwilliger, zal de eerstvolgende verwendag in Rijssen-Holten plaatsvinden.

Vrijwilligersprijs van het jaar

- De jaren dat er geen verwendag georganiseerd wordt, zal de gemeente de Vrijwilligersprijs van het jaar organiseren. Voor de betreffende jaren voor de onderliggende nota geldt:

Jaar	Evenement
2010	Vrijwilligersprijs van het jaar
2011	Vrijwilligersverwendag
2012	Vrijwilligersprijs van het jaar
2013	Vrijwilligersprijs van het jaar

Opstellen plan vervanging jaarlijks vrijwilligersprijs

- Het SPV heeft voorgesteld om deze prijs te laten vervallen en te vervangen door een jaarlijkse prijs voor vernieuwende projecten op het gebied van vrijwilligerswerk. Hierdoor worden organisaties gestimuleerd creatief na te denken over maatschappelijke ontwikkelingen. Het SPV wordt gevraagd om in samenwerking met de gemeente het idee uit te werken, om de Vrijwilligersprijs van het jaar te vervangen door een jaarlijkse prijs voor vernieuwende projecten op het gebied van vrijwilligerswerk.

3. Faciliteren

De gemeente wil het vrijwilligerswerk zo goed mogelijk faciliteren. Het SPV is hier het belangrijkste instrument voor, in punt 1 van dit hoofdstuk is hier al uitgebreid op ingegaan. Hiernaast wil de gemeente nog meer speerpunten oppakken om het faciliteren van vrijwilligerswerk te verbeteren.

Speerpunten

Onderzoek naar beste collectieve verzekering voor vrijwilligers

- De huidige collectieve vrijwilligersverzekering loopt via de Rabobank. De VNG geeft ook de mogelijkheid voor een landelijke collectieve vrijwilligersverzekering. Wij gaan bekijken welke verzekering voor Rijssen-Holt en het beste is.

Gemeente gaat meedoen aan Maatschappelijk Betrokken Ondernemen

- Wij gaan het goede voorbeeld geven voor Maatschappelijk Betrokken Ondernemen. In samenwerking met het SPV wordt er een plan van aanpak geschreven om als gemeente zelf meer maatschappelijk betrokken te ondernemen. Dit kan bijvoorbeeld door (een gedeelte van) de gemeentemedewerkers op bepaalde dagen in te zetten als vrijwilliger. Dit kan bijvoorbeeld op de Dag van de Vrijwilliger of tijdens NL DOET. Hiermee laat de gemeente aan de ene kant zien dat zij vrijwilligerswerk echt belangrijk vindt en aan de andere wordt een extra groep vrijwilligers actief.
- Wij blijven betrokken bij het AED project door middel van:
 - o Het faciliteren van de jaarlijkse opleiding voor lekenhulpverlening en
 - o Het onderhouden van de openbare AED's in onze gemeente.

Vrijwilligersspas

- In samenwerking met het SPV gaan wij de mogelijkheid voor een 'Vrijwilligersspas' bekijken. Deze pas biedt voordelen voor de vrijwilliger. Bijvoorbeeld kortingen in winkels of de mogelijkheid om gratis cursussen te volgen.

Behoeftonderzoek cursussen en trainingen

- In samenwerking met het SPV gaan wij onderzoeken welke behoeftes er bij de vrijwilligers(organisaties) zijn voor cursussen of trainingen. Naar aanleiding hiervan zal het SPV gevraagd worden het cursus- en trainingsaanbod opnieuw in te richten.

4. Communicatie

De gemeente Rijssen-Holt en wil in contact blijven met haar burgers om het beleid actueel en toepasbaar te maken en houden. Hiervoor is communicatie met het vrijwilligersveld belangrijk.

Speerpunten

Invoeren 2-jaarlijks overleg met/voor vrijwilligers

- Om tegemoet te komen aan de behoefte van vrijwilligers(organisaties) om structureel met de gemeente te overleggen organiseren wij een tweejaarlijks overlegmoment voor de vrijwilligers in Rijssen-Holt en. De vrijwilligersavond van 29 oktober 2009 wordt gezien als eerste bijeenkomst. In 2011 en 2013 volgt een soortgelijke avond met als doel:
 - o het benoemen van maatschappelijk ontwikkelingen op het gebied van vrijwilligerswerk,

- o vrijwilligers de kans te geven knelpunten te benoemen en nieuwe speerpunten aan te dragen en
- o de onderliggende nota evalueren en daarmee de voortgang te waarborgen.

Uitgeven digitale nieuwsbrieven

- SPV wordt gevraagd een twee-maandelijke nieuwsbrief uit te geven in samenwerking met de gemeente. Deze nieuwsbrief moet een combinatie worden van belangrijke informatie en leuke wetenswaardigheden over het vrijwilligerswerk in de gemeente Rijssen-Holtten te promoten.

Aanpassen website gemeente

- Wij gaan op onze site dusdanige aanpassingen maken dat direct of indirect (via doorlinken) de mogelijkheden voor vrijwilligers zichtbaar zijn.

5. Promotie

De gemeente Rijssen-Holtten heeft op dit moment geen groot gebrek aan vrijwilligers. Wel wordt opgemerkt dat het lastig is om bestuursfuncties in te vullen en organisaties zien in de toekomst problemen ontstaan door de vergrijzing van het vrijwilligersbestand. Inzet op de promotie van vrijwilligerswerk is daarom van groot belang.

Speerpunt

Wij gaan in samenwerking met SPV mogelijkheden onderzoeken om het vrijwilligerswerk te promoten.

6. Aandacht voor nieuwe doelgroepen

Om het vrijwilligerswerk te versterken en uit te breiden, willen wij inzetten op nieuwe vormen om de nieuwe doelgroepen te enthousiasmeren. De aandacht gaat uit naar jongeren (15-23 jaar) en allochtonen.

Speerpunten

- Het SPV wordt gevraagd een werkwijze te ontwikkelen om meer jongeren en allochtonen aan te trekken.
- Wij gaan in samenwerking SPV met voorstellen komen om jongeren meer te interesseren in vrijwilligerswerk. Hiervoor wordt gekeken naar het jeugdbeleid en allochtonenbeleid.

7. Herijken van het bestaande subsidiebeleid

De huidige subsidieverstrekking voor vrijwilligers is niet rechtlijnig, er zijn een aantal uitzonderingen die onduidelijkheid opleveren bij vrijwilligersorganisaties. Ook dient de mogelijkheid bekeken te worden of subsidie mogelijk is voor deskundigheidsbevordering ten behoeve van de training en/of begeleiding van volwassenen.

Speerpunt

Wij gaan het subsidiebeleid in 2011 opnieuw bekijken en waar mogelijk herijken.

8. Werving van vrijwilligers onder uitkeringsgerechtigden

Vrijwilligersorganisaties zien dat uitkeringsgerechtigden niet de mogelijkheid hebben om vrijwilligerswerk te verrichten omdat ze een sollicitatieplicht hebben.

Uitgangspunt van de Wet Werk en Bijstand is dat mensen zo snel mogelijk weer zelfstandig in hun inkomen kunnen voorzien. De gemeente biedt ondersteuning bij het zoeken naar werk. Re-integratie wordt vaak begeleid door een gespecialiseerd bedrijf. In een individueel trajectplan worden afspraken gemaakt om te komen tot een reguliere baan. Het doen van vrijwilligerswerk kan de bemiddeling naar werk stimuleren.

Speerpunt

De gemeente gaat de mogelijkheden onderzoeken hoe uitkeringsgerechtigden ingezet kunnen worden als vrijwilliger. Hiervoor wordt in het participatiebeleid gekeken naar de sociale activering en de sollicitatieplicht.

9. Samenwerking

Er is binnen de vrijwilligersorganisaties veel kennis en materiaal beschikbaar, die bruikbaar (kunnen) zijn voor anderen. Zelf zijn zij, vooral vanwege tijd- en geldgebrek, niet in staat deze samenwerking en uitwisseling structureel vorm te geven. Het opzetten en onderhouden van een database of forum kan de samenwerking stimuleren.

Speerpunt

Het SPV wordt gevraagd een platform te ontwikkelen waar organisaties kunnen melden over welke kennis en materialen ze beschikken en tegen welke condities deze door anderen zijn te gebruiken.

6.3 Uitvoering

De bovenstaande 9 doelstellingen gaan in 2011-2014 gerealiseerd worden. In 2011 en 2013 worden de doelstellingen en speerpunten geëvalueerd met vrijwilligers(organisaties) door middel van een inspraakavond. De nota wordt jaarlijks geëvalueerd met de WMO-raad, de Sportraad en het SPV. De WMO-raad en de Sportraad hebben aangegeven beiden betrokken te willen zijn bij de verdere uitwerking van deze nota. Hiervoor zullen wij de komende jaren een beroep doen op beide partijen. In dit hoofdstuk wordt veelal het SPV als uitvoerder en/ of meedenker benoemd. Bij het maken van prestatieafspraken met het SPV dient rekening gehouden te worden met de huidige capaciteit van 24 uur per week.

Bijlage, Planning en financiën

Speerpunt	Organisatie	Huidig Budget	Planning
1. Lokale ondersteuning Servicepunt Vrijwilligerswerk			
Prestatieafspraken maken met SPV	Gemeente i.s.m. SPV	€ 59.300,-	1 ^e halfjaar 2011
Locatie in Rijssen organiseren voor SPV	Gemeente i.s.m. SPV	€ 6.600,-	Gereed (tijdelijk)
Samenwerking met SPV met de Stichting Vrijwillige Thuiszorg onderzoeken	SPV		2 ^e halfjaar 2011
2. Waardering			
Organisatie vrijwilligersverwendag	Gemeente i.s.m. SPV	€ 25.000,-	2 ^e halfjaar 2011
Organisatie vrijwilligersprijs	Gemeente i.s.m. SPV	€ 3.300,-	2010 / 2012 / 2013
Aanpassing vrijwilligersprijs	Gemeente i.s.m. SPV		2 ^e halfjaar 2011
3. Faciliteren			
Aanpassen vrijwilligersverzekering	Gemeente	€ 7.800,-	2 ^e halfjaar 2011
Plan van aanpak schrijven tbv maatschappelijk betrokken ondernemen door de gemeente	Gemeente i.s.m. SPV		
AED project	Gemeente	€ 2.100,-	2010 – 2014
Mogelijkheid vrijwilligerspas bekijken	Gemeente i.s.m. SPV		
Onderzoeken waar de behoefte ligt bij vrijwilligers(organisaties) voor cursussen/ trainingen	Gemeente i.s.m. SPV	€ 9.300,-	1 ^e halfjaar 2011
4. Communicatie			
Overlegmoment met het veld	Gemeente		2011 / 2013
Uitgifte nieuwsbrief vrijwilligerswerk	SPV i.s.m. Gemeente		Om de twee maanden
Aanpassen gemeente site	Gemeente		2011
5. Promotie			
Promotie vrijwilligerswerk	Gemeente i.s.m. SPV		
6. Aandacht voor nieuwe doelgroepen			
Werkwijze ontwikkelen om meer jongeren en allochtonen aan te trekken	SPV		1 ^e halfjaar 2011
Inzetten methode om meer jongeren te interesseren voor vrijwilligerswerk	Gemeente I.S.M. SPV		
7. Herijken bestaande subsidiebeleid			
Subsidiebeleid evalueren en mogelijk herijken	Gemeente		2 ^e halfjaar 2011
8. Werving vrijwilligers onder uitkeringsgerechtigden			
Onderzoeken of er mogelijkheden zijn om uitkeringsgerechtigden als vrijwilliger in te zetten	Gemeente		2011
9. Samenwerking			
Ontwikkeling uitwisselingsplatform materialen en kennis	SPV		2011